

Київський університет імені Бориса Грінченка

Історико-філософський факультет

Кафедра філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

« 09 » _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ

для студентів

спеціальності	024 «Хореографія»
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	024.00.01 «Хореографія (за видами)»

Київ – 2021

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02130554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Проголосовано № 2726/21
Григорук
(підпис) (прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 2021 р.

Викладач: Хрипко Світлана Анатоліївна, кандидат філософських наук, професор, доцент кафедри філософії історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії Історико-філософського факультету
Протокол від 15 січня 2019 року № 6
Завідувач кафедри [підпис] д.філос.н., проф. Додонов Р.О.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми [підпис] / Т.І. Медвідь

____.____.20__ р.
Гарант освітньої (професійної/наукової програми)
_____

Робочу програму перевірено
16.01.2019 р.
Заступник декана [підпис]

Пролонговано:

- на 2019 / 2020 н.р. [підпис] (Додонов Р.О.), «21» січня 2020 р., протокол № 6
- на 2020 / 2021 н.р. [підпис] (Додонов Р.О.), «15» фурія 2020 р., протокол № 5
- на 20__ / 20__ н.р. _____ («____»), «____» _____ 20__ р., протокол № ____
- на 20__ / 20__ н.р. _____ («____»), «____» _____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Нормативна	-
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	4	-
Семестр	8	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	4	-
Обсяг годин, в тому числі:	120	-
Аудиторні	42	-
Модульний контроль	6	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	42	-
Форма семестрового контролю	Іспит	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної – ознайомлення студентів з основними напрямками світової та вітчизняної філософської думки, тенденціями формування та розвитку світоглядних парадигм.

В межах фахової освітньої програми даний курс забезпечує наступні програмні компетентності:

Інтегральна компетентність - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі «Культура і мистецтво» спеціальності «Хореографія» для вирішення широкого спектра типових задач мистецької освіти та виконавської діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетенції (ЗК)

ЗК 1 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8 Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 9 Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 12 Здатність здійснювати ефективний комунікативний процес.

Фахові компетенції спеціальності (ФК)

ФК 1 Здатність усвідомлювати роль культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин.

ФК 2 Здатність аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку мистецтва, стильові особливості, види і жанри, основні принципи координації історико-стильових періодів світової художньої культури.

ФК 3 Здатність розуміти теорію та практику хореографічного мистецтва, усвідомлювати його як специфічне творче відображення дійсності, проектування художньої реальності в хореографічних образах.

ФК 6 Здатність використовувати інтелектуальний потенціал, професійні знання, креативний підхід до розв'язання завдань та вирішення проблем в сфері професійної діяльності.

3. Результати навчання за дисципліною

Програмні результати навчання:

ПРН 7 Дискутувати і аргументовано відстоювати власну точку зору в процесі вирішення виробничих питань.

ПРН 8 Сприймати інформацію, творчо її переосмислювати та застосовувати в процесі виробничої діяльності.

ПРН 15 Застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності відповідно до конкретних виробничих обставин.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I							
Класичні філософські проблеми: еволюція постання та розвитку							
Тема 1. Філософське знання в системі наукового світогляду, культури і соціальності	14	4	4	-	-	-	6
Тема 2. Християнська аксіологія: еволюція релігійно-філософських вчень	12	4	2	-	-	-	6
Модульний контроль	2						
Разом	28	8	6	-	-	-	12
Змістовий модуль 2							
Українські філософські традиції							
Тема 3. Філософський аналіз пізнання у Модерну добу	14	4	4	-	-	-	6
Тема 4. Українська філософська традиція: джерельні витоки та ідейна спадщина (X-XIII ст.)	10	2	2	-	-	-	6
Модульний контроль	2						
Разом	26	6	6	-	-	-	12
Змістовий модуль 3							
Філософське розуміння світу: теоретичні та прикладні виміри новітніх вчень							
Тема 5. Філософське розуміння культури і цивілізації	14	4	4	-	-	-	6
Тема 6. Специфіка гуманітарного пізнання: методологічні традиції та сучасні стратегії	10	2	2	-	-	-	6

Тема 7. Філософія соціальності класичні і некласичні моделі суспільного розвитку	10	2	2	-	-	-	6
Модульний контроль	2						
Разом	36	8	8	-	-	-	18
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього	120	22	20	-	-	-	42

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. КЛАСИЧНІ ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ: ЕВОЛЮЦІЯ ПОСТАННЯ ТА РОЗВИТКУ

Тема 1. ФІЛОСОФСЬКЕ ЗНАННЯ В СВІТОГЛЯДНИХ КОНТЕКСТАХ НАУКИ, КУЛЬТУРИ І СОЦІАЛЬНОСТІ (2 год.)

Філософія як “любов до мудрості” і як теоретичний вираз світоглядного ставлення до світу. Основні підходи до означення “філософії”. Історичні передумови виникнення філософського знання. Етапи розвитку та еволюція філософської проблематики в історії ідей. Західна та Східна традиції філософування. Філософські дисципліни у системі теоретичних знань. Ділянки філософії: онтологія, епістемологія (гносеологія), аксіологія. Прикладні теми філософії. Характерні риси філософського мислення.

Поняття світогляду, його зміст та структурні рівні. Історичні типи світогляду: мітологія, релігія, філософія. Філософія та світогляд в контексті історично-культурного поступу. Співвідношення філософії, науки, мистецтва та релігії. Гуманістичний дух філософії. Значення філософії для людини. Взаємозв'язок світогляду, філософії та культури. Філософія та національність. Філософія як рефлексія духовності в культурі. Особливості національного світобачення.

Тема 2. ХРИСТІЯНСЬКА АКСІОЛОГІЯ: ЕВОЛЮЦІЯ ФІЛОСОФСЬКО-РЕЛІГІЙНИХ ВЧЕНЬ (2 год.)

Історична доля християнської релігії у період Римського царства: Христос contra культу. Впливи античності та релігій Сходу. Монотеїстична суть Біблії та християнська аксіологія. Грецький Ерос та християнська Агапе: порівняння філософських настанов.

Співвідношення вічності і часу. Історія суспільства як моральна еволюція. Проблема свободи людини. Суть полеміки навколо універсалій. Номіналізм. Зацікавленість індивідуальним існуванням речей. Пізнання Бога як акт віри. Душа як усвідомлене, розумне й вольове буття. Етичні умови морального життя: любов до Бога та милосердя. Історіософські перспективи людства: *civitas Dei* чи *civitas terrena*? Августинізм у філософсько-теологічних рефлексіях класичної й некласичної доби.

“Онтологічний доказ” існування Бога (св. Ансельм Кентерберійський). Філософія як “служниця” теології. Раціоналізація віри у теологічній діалектиці П. Абельяра. Полеміка навколо універсалій.

Метафізичний реалізм св. Томи Аквінського. Людина як духовно-тілесна єдність. Інтелектуальне пізнання Бога. Томістична етика чеснот.

Філософський вимір реформ II Ватиканського собору. Сучасна католицька філософія: неотомізм та персоналізм. Концепція людини як особи (Ж. Марітен). Концепція “двох відчужень” (Е. Муньє).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. УКРАЇНСЬКІ ФІЛОСОФСЬКІ ТРАДИЦІЇ

Тема 3. ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ПІЗНАННЯ У МОДЕРНУ ДОБУ (2 год.)

Світоглядно-наукові джерела гносеологічних напрямів у філософії Нового часу та Просвітництва. Класична модель пізнання. Взаємозв'язок онтологічних та гносеологічних поглядів у філософії Модерну. Можливості адекватного пізнання: гносеологічний оптимізм, гносеологічний скептицизм, гносеологічний релятивізм. Кореспондентна істина. Систематизація теорії пізнання як науки.

Картезіанство, його змісти та значення в науковій методології. Внесок Рене Декарта у заснування модерної філософії: від методичного сумніву до “*cogito ergo sum*”. Гносеологічні потенціали “*cogito*” у європейській філософії. Пізнання як віддзеркалення. Новочасні різновиди емпіризму (Ф. Бекон, Дж. Лок, Д. Г'юм).

Система критичної філософії І. Канта: суть “коперніканського” перевороту. Трансценденталізм та апіоризм. Три пізнавальні здатності суб'єкта: чуття, розсудок, розум. Апіорні та апостеріорні судження. Аналітична та синтетичне знання. Вчення про речі-в-собі та речі-для-нас.

Тема 4. УКРАЇНСЬКА ФІЛОСОФСЬКА ТРАДИЦІЯ: ДЖЕРЕЛЬНІ ВИТОКИ ТА ІДЕЙНА СПАДЩИНА (X-XVIII ст.) (2 год.)

Традиції українського філософування: світоглядні витоки, джерела, періодизація. Аристотелізм та платонізм. Філософські ідеї в Україні Княжої доби (І. Дамаскин, митр. Іларіон, “Ізборнік Святослава” та ін.).

Вплив ідей італійського гуманізму на духовні процеси в Україні: гуманізм та проблема гідності людини. Ідеї Відродження у братських школах. Полемічна література. Історіософська та морально-етичні погляди П. Скарги та І. Вишенського. Своєрідність “барокової” філософії. Філософське вчення Г. Сковороди: дві натури, три світи. Концепція “спорідненої праці” та “нерівної рівності”. Філософія серця П. Юркевича. Поява професійної філософії. Проблематика філософських курсів професорів Києво-Могилянської Академії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ФІЛОСОФСЬКЕ РОЗУМІННЯ СВІТУ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ВИМІРИ НОВІТНІХ ВЧЕНЬ

Тема 5. ФІЛОСОФСЬКЕ РОЗУМІННЯ КУЛЬТУРИ ТА ЦИВІЛІЗАЦІЇ (2 год.)

Культура як феномен людського буття. Специфіка філософської рефлексії над культурно-цивілізаційним досвідом людства.

Натуралістичне розуміння культури: концепції просвітників (К. Гельвецій, П. Гольбах), філософських антропологів (А. Гелен) та марксистів (М. Каган, Е. Марксян). Культура як сфера людської предметності. Діяльнісна сутність культури.

Соціологічне розуміння культури (Л. Вайт). Культура як соціальний феномен. Структурні складові культури як системи. Адаптивні механізми культурного функціонування суспільства.

Аксіологічне розуміння культури у європейських філософських течіях. Циклічний підхід (О. Шпенглер). “Цивілізаційна” стадія як антитеза культурної динаміки смислів. Культура як сукупність цінностей (В. Віндельбанд, Г. Ріккерт). Духовно-вартісна й символічна істотність культури (Е. Касіер). Феноменологічна інтерпретація культури (Е. Гусерль). Історичність буття-в-традиції (М. Гайдеггер, Г. І. Гадамер).

Філософія цивілізації: глобально-технократичний (Д. Бел, З. Бжезинський, Е. Тофлер) та локально-культурологічний (А. Тойнбі, П. Сорокін, С. Гантінгтон) підходи. Основи інформаційного суспільства (Й. Масуда).

Тема 6. СПЕЦИФІКА ГУМАНІТАРНОГО ПІЗНАННЯ: МЕТОДОЛОГІЧНІ ТРАДИЦІЇ ТА СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ (2 год.)

Рівні наукового пізнання і критерії їх розрізнення. Філософське розуміння гуманітарного пізнання. Інтегральний та міждисциплінарний характер гуманітарного знання. Категорія «розуміння» у традиційній та філософській герменевтиці. Взаємозв'язок мови й людської індивідуальності. Складові розуміння. Суть принципів герменевтичного кола, герменевтичного трикутника.

Становлення герменевтики як методології наук про дух. Історична дійсність як текст (В. Дільтай). Значення ірраціонального пізнання. Розуміння як специфічно людське ставлення до дійсності (М. Гайдеггер). Розуміння як відкрита й діалогічна інтерпретація досвіду (Г. Г. Гадамер). Герменевтична ситуація та її «горизонт» у філософській герменевтиці. Дієвість мови у процесі пізнання «людина-світ» (О. Потебня).

Мовні основи філософських проблематик (Л. фон Вітгенштайн, Б. Рассел, Дж. Остин). Суть, форми й особливості структуралістського методу (Ф. де Сосюр, К. Леві-Строс, Ч. Пірс, М. Фуко, Р. Барт, Ж. Дерріда, Ж.-Ф. Ліотар). Дослідження у сфері гуманітаристики та проблеми в сучасній українській філософії (В. Горський, С. Кримський, М. Попович, Є. Бистрицький, А. Лой, В. Табачковський, А. Шевченко, К. Сігов).

Тема 7. ФІЛОСОФІЯ СОЦІАЛЬНОСТІ: КЛАСИЧНІ І НЕКЛАСИЧНІ МОДЕЛІ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ (2 год.)

Специфіка предмету та категорії соціальної філософії. Моделі історичного процесу. Формаційний та цивілізаційний підходи до розвитку суспільства. Гуманістична спрямованість соціальної філософії. Суспільство як об'єкт філософського пізнання в західній та східній парадигмах. Головні методологічні принципи соціальної філософії. Проблематика філософії історії.

Соціально-філософське знання в класичній та некласичній моделях. Особливості ідей англійських (Т. Гобс, Дж. Лок) та французьких (Ш. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо) просвітників. Диференціація суспільства і держави у філософських дискурсах XVIII-XIX ст. (А. Фергсон, І. Кант, Г.-В.-Ф. Гегель, А. де Токвіль). Соціальна філософія позитивістів: науковий підхід до пояснення суспільного життя (О. Конт, Г. Спенсер). Соціально-філософська доктрина марксизму: теоретичні засади та практичні трансформації. Структурно-функціональна концепція суспільства (Е. Дюркгайм). Рушійні сили суспільного поступу/занепаду (Х. Ортега-і-Гасет).

Відкрите і закрите суспільство. Громадянсько-національна ідентичність. Громадянське суспільство і правова культура. Позитивні і негативні аспекти ідеології. Утопія у сфері суспільної уяви (у текстах Маркса, Вебера, Альтюсера, Габермаса, Гірца). Взаємодія ідеології та утопії. Справедливість як чесність (Дж. Ровлз) і як чеснота (А. Макінтайр). Національно-громадянська ідентичність і демократія.

Поняття, структура і чинники громадянського суспільства. Новітні інтерпретації дискурсивних практик суспільства (Т. Парсонс, Е. Гелнер, Ю. Габемас). Права людини як прагнення гідності. Соціальність як солідарність (Р. Рорті). Громадянство та патріотизм. Громадянське суспільство та українська культурна спадщина.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	4	4	3	3	4	4
Відвідування семінарських занять	1	3	3	3	3	4	4
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	3	30	3	30	4	40
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	12	60	12	60	12	60
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-	-	-
Разом		-	122	-	121	-	133
Максимальна кількість балів: 376							
Розрахунок коефіцієнта: $376/60=6,27$							

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Самостійна робота – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Мета самостійної роботи студентів:

- розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів;
- формування умінь і навичок самостійної розумової праці;
- розвиток морально-вольових зусиль;
- формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань як необхідної умови професійного становлення.

Завдання самостійної роботи студентів:

- навчання студентів самостійно працювати з різними джерелами інформації;
- творче сприйняття і осмислення навчального матеріалу;
- формування навичок щоденної навчальної самостійної роботи.

Зміст самостійної роботи полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних, історичних і науково-практичних тем;
- самостійна робота з джерелами та літературою з метою кращого засвоєння програмного матеріалу;
- підготовка наукових повідомлень, інформаційних довідок;

– підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;

– презентація та захист результатів виконання вибіркового дослідницького завдання.

Самостійна робота студентів повинна забезпечити:

- системність знань та засобів навчання;
- володіння розумовими процесами;
- мобільність і критичність мислення;
- володіння засобами обробки інформації;
- здібність до творчої праці.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного в змісті лекції, засвоєння її основних моментів. Для систематизації отриманих знань з дисципліни до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацьовувати матеріал попередньої лекції, рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал.

Критерії оцінювання – кожна робота оцінюється у 5 балів.

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Глибина і повнота розкриття завдань	2 бали
2	Повнота використання рекомендованої літератури	1 бали
3	Обґрунтування висновків	0,5 бали
4	Грамотність, стиль викладу, оформлення роботи	1 бал
5	Обсяг виконаної роботи	0,5 бал

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Оцінка за кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, за виконання індивідуальних завдань, за модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- *Методи письмового контролю*: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.
- *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни (п. 10), де зазначено види контролю і кількість балів за видами. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблицях.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- *Методи письмового контролю:* модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.
- *Комп'ютерного контролю:* тестові програми.
- *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

6.5 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Філософія як форма суспільної свідомості та особливий тип знання. Предмет філософії.
2. Основні функції філософії.
3. Поняття світогляду, його структура, основні функції.
4. Історичні типи світогляду.
5. Специфіка співвідношення філософії з наукою, культурою, ідеологією.
6. Філософія Стародавньої Індії.
7. Філософія Стародавнього Китаю.
8. Стихійна діалектика давньогрецької філософії. Особливості Мілетської філософської школи.
9. Вчення Демокріта про атоми.
10. Філософські ідеї Сократа.
11. Філософське вчення Платона.
12. Філософія Арістотеля.
13. Характерні риси філософії епохи Середньовіччя.
14. Філософія А. Аврелія, Ф. Аквінського та М. Кузанського.

15. Гуманізм і натурфілософія епохи Відродження.
16. Філософські ідеї М. Коперника, Дж. Бруно та Г. Галілея.
17. Філософські погляди Н. Макіавеллі.
18. Раціоналізм і емпіризм філософії Нового часу.
19. Філософські погляди Ф. Бекона та Р. Декарта.
20. Характерні риси філософії французького Просвітництва.
21. Філософські ідеї Ф. Вольтера, Д. Дідро, Ж. Ламетрі та П.-А. Гольбаха.
22. Німецька класична філософія та її місце в історії світової філософської думки.
23. Філософські погляди І. Канта.
24. Філософія Й. Фіхте і Ф. Шеллінга.
25. Філософія Г.В.Ф. Гегеля: система і метод.
26. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.
27. Основні ідеї філософії марксизму.
28. Філософія класичного психоаналізу.
29. Філософія неофрейдизму. К. Юнг та Е. Фромм.
30. Загальні риси філософії екзистенціалізму.
31. Філософія М. Хайдеггера.
32. Філософські ідеї К. Ясперса.
33. Філософія Ж.-П. Сартра.
34. Філософія А. Камю.
35. Філософські погляди Ф. Ніцше.
36. Основні віхи розвитку філософської думки в Україні.
37. Філософія Києво-Могилянської академії.
38. Філософська система Г. Сковороди.
39. Вчення про ноосферу В. Вернадського.
40. Соціально-філософські погляди М. Драгоманова, І. Франка, Л. Українки.
41. Сутність філософії позитивізму, неопозитивізму та постпозитивізму.
42. Концепція істини в філософії прагматизму.
43. Філософський зміст категорії буття.
44. Основні форми буття.
45. Рух як атрибут буття. Основні характеристики та форми руху. Рух і розвиток.
46. Простір і час як форми буття.
47. Закон єдності і боротьби протилежностей.
48. Закон взаємного переходу кількісних змін в якісні.
49. Закон заперечення заперечення.
50. Основні категорії діалектики.
51. Походження людини як філософська проблема.
52. Єдність біологічного і соціального в людині.
53. Проблема сенсу життя, смерті та безсмертя людини.
54. Свобода як філософська проблема і життєва цінність. Багатовимірність свободи.
55. Свідомість як предмет філософського дослідження. Структура свідомості.
56. Форми суспільної свідомості.

57. Свідоме, несвідоме і штучний інтелект.
58. Особистість як продукт культурного розвитку.
59. Індивідуальне і суспільне буття людини. Індивід, індивідуальність, особа.
60. Проблема пізнання та практики.
61. Єдність чуттєвого і раціонального пізнання.
62. Емпіричний і теоретичний рівні наукового дослідження.
63. Поняття істини у філософії. Істина як процес. Практика як критерій істини.
64. Предмет соціальної філософії.
65. Поняття суспільства. Основні підходи до розуміння суспільства.
66. Рушійні сили історичного процесу.
67. Соціальна структура суспільства.
68. Основні ознаки інформаційного суспільства.
69. Культура як предмет філософського аналізу.
70. Гуманізація людського буття як глобальна проблема.
71. Філософське розуміння сучасної освіти.
72. Проблема цінностей у філософії.
73. Глобальні проблеми сучасності і майбутнє людства.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Загальний обсяг роботи студента – 120 год. З них контактні – 42 год. (лекції – 22 год., семінари – 20 год.). Модульний контроль – 6.

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1. КЛАСИЧНІ ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ: ЕВОЛЮЦІЯ ПОСТАННЯ ТА РОЗВИТКУ		Змістовий модуль 2. Українські філософські традиції		Змістовий модуль 3. ФІЛОСОФСЬКЕ РОЗУМІННЯ СВІТУ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ВИМІРИ НОВІТНІХ ВЧЕНЬ	
Лекції (теми, бали)	Філософське знання в системі наукового світогляду, культури і соціальності (1 бал)		Філософський аналіз пізнання у Модерну добу(1 бал)		Філософське розуміння культури і цивілізації (1 бал)	
	Християнська аксіологія: еволюція релігійно-філософських вчень (1 бал)		Українська філософська традиція: джерельні вигоки та ідейна спадщина (X-XVIII ст.) (1 бал)		Специфіка гуманітарного пізнання: методологічні традиції та сучасні стратегії (1 бал)	
Семінарські заняття (теми, бали)	Науковий і світоглядний статус філософії (11 балів)	Космологічна сутність світу у стародавній філософії Сходу(11 балів)	Натурфілософські, антропологічні та етичні вчення античних мислителів (11 балів)	Філософські системи християнської теології (11 балів)	Субстанційність буття у класичній метафізиці: Модерна доба (11 балів)	Гносеологічні основи модерної філософії (11 балів)
	Філософські принципи некласичної онтології (11 балів)		Філософські традиції в Україні X-XVIIIст. (11 балів)		Філософські принципи некласичної онтології (11 балів)	
Поточний контроль (вид, бали)	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		Модульна контрольна робота 3 (25 балів)	
Підсумковий рейтинговий бал	376 балів (Розрахунок коефіцієнта: 376/60=6,27)					
Семестровий контроль	ІСПИТ (40 балів)					

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу. Навч. посібник. – Львів, 2009.
2. Карась А. Філософія: предмет та історія: Текст лекцій. – Львів, 1994.
3. Кульчицький О. Введення в проблематику сутності філософії // Записки НТШ: Праці історично-філософської секції. – т. 191. – Париж-Нью-Йорк-Мюнхен, 1984. – с. 1-86.
4. Предмет і проблематика філософії: Навчальний посібник (за заг. ред. М. Скринника і З. Скринник).— Львів, 2001.
5. Захара І. Лекції з історії філософії. – Львів, 1997.
6. Горський В. Історія української філософії. – К., 2001.
7. Гжегорчик А. Життя як виклик. Вступ до раціональної філософії. – Варшава, 1996.
8. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей. Панорама новітньої науки. – К., 1998.
9. Татаркевич В. Історія філософії. – т. 1, 2, 3. Антична і середньовічна філософія. – 2006.
10. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації. – 5-те вид., стереотипне. – Львів, 2007.
11. Андрущенко В., Михальченко М. Сучасна соціальна філософія. – К., 1996.
12. Бичко А. К., Бичко І. В., Табачковський В. Г. Історія філософії. – К., 2001.
13. [Вступ до філософії: історико-філософська пропедевтика / під ред. Г. І. Волинки. - К., 1999.](#)
14. [Вундт В. Введение в философию. – М., 1998.](#)
15. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник. – К., 2005.
16. Кримський С. Запити філософських смислів. – К., 2002.
17. Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук. – Мюнхен-Львів, 1995. Скотний В. Філософія: історичний і систематичний курс. – К., 2005.
18. Пашук А. Нариси з історії філософії середніх віків. - К., 2007.
19. [Петрушенко В. Л. Епістемологія як філософська теорія знання. – Львів, 2000.](#)
20. Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки. – Львів, 2006.
21. [Скратон Р. Коротка історія новітньої філософії \(від Декарта до Вітгенштейна\). — К., 1998.](#)
22. Ярошовець В. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму. – К., 2004.
23. Філософія: мислителі, ідеї, концепції. – К., 2005.
24. Філософія: предмет, історія, проблеми. Текст лекцій (під ред. Карася А.Ф., Скринника М.А., Пашука А.І.). – Львів, 1994. – ч. 1.
25. [Штайн Е. Вступ до філософії. – Жовква, 2011.](#)

Додаткова

1. Аббаньяно Н. Структура екзистенції; Введение в экзистенциализм; Позитивный экзистенциализм. – СпБ., 1998.
2. Аверинцев С. Присутність Всюдисущого як парадигма християнської культури // Дух і літера. — № 17-18. — 2007. — с. 211-232.
3. Аверинцев С. Розрізнення знаків часу: християнське ставлення до історії // Дух і літера. — № 17-18. — 2007. — с. 201-210.
4. Аналитическая философия: избранные тексты (сост., вступ. ст. и примеч. А.Ф. Грязнова). – М., 1993.
5. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму. – К., 2001.
6. Андрущенко Р., Михальченко М. Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій. – К., 1993.
7. Анекдоти про Муллу Насреддіна. — Тернопіль, 2011.
8. Арндт Г. Джерела тоталітаризму. – К., 2002.
9. Багалій Д. Український мандрівний філософ Григорій Сковорода. – К., 1992.
10. Бахтин М.М. К методологии гуманитарных наук // Эстетика словесного творчества. – М., 1979. – с. 361-374.
11. Бгактиведанта Свами Прабгупада, А. Ч. Нектар настанов. — К., 1995.
12. Берлін І. Націоналізм // Зустрічі. – 1991. – № 2. – с. 60-76.
13. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Психология человеческих взаимоотношений; Люди, которые играют в игры. Психология человеческой судьбы. – М., 1988.
14. Больярд Ч. Августин, Епікур та скептицизм стосовно зовнішнього світу // Філософська думка. – № 1. – 2012. – с. 102-119.

15. [«Бытие и время» Мартина Хайдеггера в философии XX века // Вопросы философии. — 1998. — № 1.](#)
16. Валуєвська І. Історичні долі класичної метафізики в ХХ сторіччі // Філософська думка. — 1998. — № 2. — с. 120-138.
17. [Вимога раціональності: спадщина Рене Декарта у світі сучасної культури. — К., 1996.](#)
18. Вільчинський Ю. Олександр Потебня як філософ. Львів, 1995.
19. Гайденко, П. П. Проблема времени в онтологии М. Хайдеггера // Вопросы философии. — 1965. — № 12. — с. 109—120.
20. Гайденко П. П. «Фундаментальная онтология» М. Хайдеггера как форма обоснования философского иррационализма // Вопросы философии. — 1963. — № 2. — с. 93—104.
21. Гессе Г. Сідхартха // Всесвіт. — № 3. — 1990. — с. 2-51.
22. [Горенштейн Т. Н. Философия Николая Гартмана. — Л., 1969.](#)
23. Горський В.С. Біля джерел: Нариси з історії філософської культури України. — К., 2006.
24. Горський В.С. Григорій Сковорода як тип українського інтелігента // Наукові записки НаУКМА. — т. 1 (Філософія та релігієзнавство). — К., 1996. — с. 65-71.
25. Горський В. Історія філософії у контексті культури // Філософська і соціологічна думка. — 1991. — № 3. — с. 24-37.
26. Горський В.С. Києво-Могилянська Академія і українська філософія // Наукові записки НаУКМА. — т. 9. — Спец. вип. у 2-х ч. — ч. 1. — К., 1999. — с. 67-76.
27. Горський В. Міф у сучасній культурі та його модифікації на полі історико-філософського культурознавства // Дух і Літера. — 1998. — № 3-4. — с. 92-112.
28. Горський В.С. Німецький компонент в історії української філософії // Спадщина Памфіла Юркевича: світовий і вітчизняний контекст: Збірник наук. статей (НаУКМА). - К., 1995. — с. 201-211.
29. Горський В.С. “Слово про закон і благодать” - перша пам'ятка Київської філософської думки // Київські обрії: історико-філософські нариси. — К., 1997. — с. 14-25.
30. Горський В.С. Філософія в контексті історії української культури // Феномен української культури: методологічні засади осмислення: Збірник наук. праць (під ред. Шинкарука В.І. Та ін.). — К., 1996. — с. 192-217.
31. Горський В.С. Чи потрібна філософія в Україні? // Філософсько-антропологічні читання'99. Антропологічні ідеали Київської школи та реалії постмодерну (до 70-річчя О. Яценка). — К., 2000. — с. 77-87.
32. Гофф Ж. ле. Цивілізація середньовікового Запада. — М., 1992.
33. [Гуревич А. Категории средневековой культуры. — Львів, 2000.](#)
34. [Гусєв В.І. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст. Курс лекцій: Навч. посібник. — К., 1994.](#)
35. [Гусєв В. І. Вступ до метафізики. — К., 2004.](#)
36. Далай-лама XIV як мислитель: матеріали круглого столу (упоряд. Ю.Ю. Завгородній та ін.). — К., 2009.
37. [Дейвіс Б. Вступ до філософії релігії. — К., 1996.](#)
38. [Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація? // Вітчизна. — 1990. — № 5. — с. 101-130; № 6. — с. 128-143; № 7. — с. 87-108; №8. — с. 89-98.](#)
39. Довгань А. Гносеологічний оптимізм: монада-субстанція Г. Лейбніца і відношення-істина Н. Мальбранша.—Тернопіль, 2009.
40. Досвід людської особи: Нариси з філософської антропології. — Львів, 2000.
41. Дослідження цивілізацій Сходу та Заходу: історія, філософія, філологія. — К., 2004.
42. Духовність, мораль, етика традиційних суспільств Далекого Сходу: зб. ст. (упорядк. В.Ф. Резаненка). — К., 2007.
43. Жаботинський В. Вибрані статті з національного питання. — Мюнхен, 1983.
44. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст: франківський період. — К., 1993. — с. 27-64.
45. Захара І. Від кордоцентризму до раціоцентризму // Записки НТШ: Праці історично-філософської секції. — т. ССLVI. — Львів, 2008. — с. 459-468.
46. Захара І. Постренсансна схоластика в Києво-Могилянській академії // Записки НТШ. — т. 228. — Львів, 1994. — с. 389-404.
47. Іларіон Київський. Слово о Законі і Благодаті. —Львів, 2010.
48. Іларіон, Митрополит. Дохристиянські вірування українського народу. — К., 1992.
49. Історія філософії. Словник / За заг.ред.В.І. Ярошовця. — К., 2005.
50. Карась А. Душа культури і дух мислення // Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка. — т. 222. — Львів, 1991. — с. 216-247.

51. Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних інтерпретаціях. — Львів, 2003.
52. Карась А. Міфотворчість як соціокультурна проблема розуміння і раціональності // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. – серія «Філософія. Політологія». – 2001. – вип. 33. – с. 25-38.
53. Карась А. Реальність і філософія в семіотичному аспекті // Записки НТШ: Праці історично-філософської секції. – т. ССLVI. – Львів, 2008. – с. 469-483.
54. Кассирер Э. Миф и религия // Философские науки. – 1991. – № 7. – с. 45-67.
55. Кемп П. Переосмислення філософії як сили слова // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. – Львів, 2008. – № 11. – с. 7-14.
56. Кессиди Ф.Х. От мифа к логосу. – М., 1972.
57. Кін Дж. Громадянське суспільство: старі образи, нове бачення. — К., 2000.
58. Кондзьолка В.В. Нариси історії античної філософії. – Львів, 1993.
59. [Кондзьолка В.В. “Розрада від філософії” – книга життя і долі Боеція. – Львів, 2003.](#)
60. Конрад М. Нарис історії стародавньої філософії. – Рим, 1974.
61. Коплстон Ф. Середньовічна філософія. — К., 1997.
62. Костенко Ліна. Гуманітарна аура нації або дефект головного дзеркала. – К., 1999.
63. Кравченко Б. Соціальні зміни і національна свідомість в Україні ХХ століття. – К., 1997.
64. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції. – К., 2005.
65. Леві-Строс К. Структурна антропологія. – К., 1997.
66. Лисяк-Рудницький І. Україна між Сходом і Заходом. Доля України в новітній історії // Історія філософії України. — К., 1993.
67. [Лібералізм. Антологія. — К., 2002.](#)
68. [Лой А. Патогенез соціальних інтеграцій у пострадянському суспільстві // Політична думка. – 1997. – № 3. – с. 121-135.](#)
69. Людина в часі (філософські аспекти української літератури ХХ-ХХІ ст.). – К., 2010.
70. Майданский А. Д. Геометрический порядок доказательства и логический метод в «Этике» Спинозы // Вопросы философии. — М., 1999. — № 11. — с. 172—180.
71. Мамардашвили М. Как я понимаю философию. – М., 1992.
72. Мартін Гайдеггер очима сучасників. – К., 2002.
73. Маслов А. А. Китай: укрощение драконов. Духовные поиски и сакральный экстаз. – М., 2006.
74. [Мельник В. Філософія. Наука. Техніка: Методолого-світоглядний аналіз. – Львів, 2010.](#)
75. [Мірчук І. Вступ до філософії. — Мюнхен, 2006.](#)
76. Мірчук І. Про слов'янську філософію. Спроба характеристики // Sententiae. – XXV (№2). – 2011. – с.177-193.
77. Мірчук І. Вступ до філософії. – Мюнхен, 2006.
78. Мірчук І. Світогляд українського народу: Спроба характеристики // Наук. зб. Укр. Віл. Ун-ту в Празі. – 1942. – т. 3. – с. 225-243.
79. Націоналізм: Антологія (упор. О. Проценко, В. Лісовий). – 2-е вид. — К., 2006.
80. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. – 2-е вид. – К., 2003.
81. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини. — К., 1995.
82. Ойзерман Т. И. Диалектический материализм и история философии (историко-философские очерки). — М, 1979 .
83. Павленко Ю. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. – К., 1996.
84. Павленко Ю. Три підходи до розуміння світового історичного процесу // Політична думка. — 1997. — № 1. — с. 151-164.
85. Папуша І.В. Modus orientalis. Індійська література в рецепції Івана Франка. – Тернопіль, 2000.
86. Пахльовська Оксана. Україна: шлях до Європи ... через Константинополь // Сучасність. – 1994. – №1, 2.
87. Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків. — Львів, 2007.
88. Платон и его эпоха: к 2400-летию со дня рождения (отв. ред. Ф.А. Кессиди). – М., 1979.
89. Проблема человека в западной философии. - М., 1988.
90. Прокопенко В. Діалог “Феар” і його місце в освітній філософії Платона // Філософська думка. – № 1. – 2012. – с. 59-76.
91. [Пролесв С.В. Метафізика влади. – К., 2005.](#)
92. Пролесв С. Модерна думка і сучасне призначення скепсису // Sententiae: III (1/2001). – с. 50-58.
93. Рассел Б. Історія західної філософії. — К., 1995.

94. Розвиток філософської думки в Україні (під ред. Вільчинського Ю., Скринника М. та ін.). – К., 1994.
95. Рорти Р. Філософія и будущее // Вопросы философии. – 1994. – № 6. – с. 29-34.
96. [Рьод В. Шлях філософії: з XVII по XIX століття. — К., 2009.](#)
97. Системний аналіз актуальних проблем сучасності, соціальне прогнозування та футурологія. — Львів, 1998.
98. Сафі А. Захоплюючі розповіді. — Тернопіль, 2011.
99. [Самсонов В.Ф. Философский анализ гипотезы Куайна о неопределенности перевода. – Челябинск, 2006.](#)
100. [Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки. – Львів, 2006.](#)
101. Ситніченко Л. Першоджерела комунікативної філософії. – К., 1996.
102. [Сидоров И. Н. Философия действия в США: от Эмерсона до Дьюи. – Л., 1989.](#)
103. [Сіласва Т. Філософія: Курс лекцій. – Тернопіль, 2000.](#)
104. [Скринник М. Наративні практики української ідентичності: доба Романтизму. – Львів, 2007.](#)
105. [Скрипник М. До теорії боротьби двох культур. — Харків, 1928.](#)
106. [Скуратівський В. Блез Паскаль і його «Думки» // Паскаль Б. Думки. – К., 2009. – с. 373-392.](#)
107. [Современная западная философия. Словарь. – М., 1991.](#)
108. [Современные проблемы естествознания \(под общей ред. А. Д. Архангельского, Н. К. Кольцова и др.\). – Москва-Петроград, 1923.](#)
109. [Сравнительная философия: знание и вера в контексте диалога культур \(отв. ред. М.Т. Степанянц\). – М., 2008.](#)
110. [Стан і перспективи українського антикознавства \(Круглий стіл “Філософської думки”\) // Філософська думка. – № 1. – 2012. – с. 5-25.](#)
111. [Старовойт О. Стефан Зизаній. – Львів, 1996.](#)
112. [Сумерки богів. – М., 1990.](#)
113. [Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія: навч. Посібник. – К., 1996.](#)
114. [Сучасне природознавство: когнітивний, світоглядний, культурно-історичний виміри. – К., 1995.](#)
115. Табачковський В. Життєвий світ людини і пізнання: персоналістична інтерпретація // Філософська думка. – 2006. – №2. – с. 14-34.
116. [Табачковський В.Г. Людина — Екзистенція — Історія. - К., 1996.](#)
117. Твори Кир Йосифа, Верховного Архієпископа і Кардинала. — том II. — Рим, 1969.
118. Тихолаз А.Г. Геракліт. Навчальний посібник з історії давньогрецької філософії. — К., 1995.
119. Українка Леся. Стародавня історія східних народів. – репринтне видання. – Луцьк, 2008. –
120. Феденко П. Вплив історії на український народний характер // Наук. зб. Укр. Віл. Ун-ту. – 1942. – т. 3. – с. 375-385.
121. [Філософія Артура Шопенгауера та сучасність: колект. моногр. \(за ред. А. Карася\). — Львів, 2012.](#)
122. Філософія Гегеля і сучасність: зб. наук. праць, присв. філос. творчості Гегеля (за ред. А. Карася, І. Добропас). — Львів, 2002.
123. Філософія: світ людини. Курс лекцій / під ред. Табачковського В. Г., Булатова М. О., Хамітова Н. В.). – К., 2003. – с. 15-36.
124. Філософія як стиль життя. Інтерв'ю з С. Б. Кримським // Дух і літера. – № 15-16. – 2006. – с. 79-88.
125. [Философский энциклопедический словарь. – М., 2001.](#)
126. [Франко І. Зібр. творів: у 50-ти т. – К., 1986. – т. 45.](#)
127. Фукуяма Ф. Великий крах. Людська природа і відновлення соціального порядку. – Львів, 2005.
128. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. – Нью-Йорк, 1991.
129. Чижевський Д. Філософські твори: у 4-х тт. / Під заг. ред. В. Лісового. – К., 2005.
130. Читанка з історії філософії. – К., 1992. – кн. 1, 6.
131. Чодзин, Ч. Життя Будди: шлях до свободи ума. — К., 2007.
132. Чуйко В. Л. Рефлексія основоположень методології філософії науки. – К., 2000.
133. Шевчук В. Муза Роксоланська. – кн. 1, 2. – К., 2004.
134. [Шенгерій Л. Хиби vs істина: раціональний аналіз парадоксів // Філософські обрії. – № 26. – 2011. – с. 196-204.](#)
135. Щепкович Ф. Буддаїзм а старші системи індійської філософії і християнство. — Станіславів, 1912.
136. Элиаде М. Аспекты мифа. – М., 1996.
137. Элиаде М. Космос и история. – М., 1987. – с. 27-31, 252-281.
138. Янарас Х. Нерозривна філософія: нариси вступу до філософії. – К., 2000.
139. Ярошовець В. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму. – К., 2004.